

ปัญหาความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย หากมีการตกลงเขตการค้าเสรีกับ
สหภาพยุโรป โดยเปรียบเทียบจากความตกลงเขตการค้าเสรี
ระหว่างสหภาพยุโรป-เวียดนาม

A Study of Problems of the Protection of the Geographical Indications for Thailand
If Falling Under Free Trade Agreement with the European Union
by Comparing with the Free Trade Agreement
Between EU and Vietnam

ณัฐวดี แก้วเต่ง^{1*}, สุมาลี วงษ์วิจิตร² และ ธนภฤกษ์ เอกโยคยะ³

¹สาขาวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

³กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประเทศไทย

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Nattawadee Kaewteng^{1*}, Sumalee Wongwittit², and Tanakrit Ekkayokkaya³

¹Intellectual Property and International Trade Law, Faculty of Law,

Ramkhamhaeng University, Thailand

²Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, Thailand

³Thaimediafund, Thailand

*Corresponding author: nattawadee.kaewteng@gmail.com

Received: May 27, 2022 / Revised: Aug 16, 2022 / Accepted: Aug 16, 2022

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังกลับมาเจรจาความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป ซึ่งสหภาพยุโรปมีการใช้ตัวอย่างในหัวข้อการเจรจาการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยในการเจรจาสหภาพยุโรปมีการนำเอาตัวอย่างความตกลงการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าในภูมิภาคเดียวกัน มาเป็นแม่แบบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีที่สหภาพยุโรปจะนำมาใช้กับประเทศไทย ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้สูงว่า ประเทศไทยอาจจะต้องยอมรับข้อเสนอของสหภาพยุโรปในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีข้อกำหนดและเงื่อนไขตามรูปแบบที่จัดทำกับประเทศเวียดนาม

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและเวียดนามกำหนดให้การคุ้มครอง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แก่สินค้าเกษตรและอาหารระดับพิเศษ และมีการแลกเปลี่ยนรายการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับ

คำสำคัญ: สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์; ความตกลงการค้าเสรี; ความตกลงทริปส์

ประเทศคู่เจรจาด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนอีก ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องแก้ไขกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการยกเลิกการแบ่งระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และให้ความคุ้มครองเป็นระดับพิเศษ และต้องเพิ่มบทบัญญัติรองรับการแลกเปลี่ยน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการขึ้นทะเบียนภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยควรเรียกร้องให้ความคุ้มครอง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ครอบคลุมถึงสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรมที่เข้าเงื่อนไขจะได้รับความคุ้มครองตามความตกลงทริปส์

Abstract

Thailand is back on negotiating a free trade agreement with the European Union at the moment. The discussion topic includes the protection of geographical indications, and the European Unions has used a free trade agreement in the same region as an example hoping this will be a model for negotiation with Thailand. It is, therefore, possible that Thailand may have to accept the protection of geographical indications with similar terms and conditions that the EU has with Vietnam.

The study has found that the free trade agreement legislation between the EU and Vietnam gives geographical indication protection to agricultural goods and food at the special level, and the trading partners are allowed to change the items on the protection lists without needing to register them again. Hence, Thailand needs to amend the protection of geographical indication law by repealing the existing levels of protection for geographical indications and giving them a special protection. The country should also introduce a legislation to support the geographical indication trade between Thailand and the EU without needing to go through any domestic registration process. Moreover, Thailand should also demand protection of geographical indications for handicraft products and industries under the TRIPS agreement.

Keywords: Geographical Indications; Free Trade Agreement; TRIPS

1. บทนำ

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้ากำหนดให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกให้ความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศสมาชิก เพื่อให้ความคุ้มครองสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในดินแดนหรือภูมิภาคหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศสมาชิก เนื่องจากสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะผูกผลได้เพียงจำนวนจำกัด อันอาจเกิดจากเหตุปัจจัยด้านพื้นที่ในการผลิตหรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหรือช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผลิต ดังนั้น ความต้องการของตลาดจึงมักจะสูงกว่าจำนวนสินค้าที่ผลิตได้เสมอ ส่งผลให้ราคาสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีราคาสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันที่ไม่ได้มีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จึงทำให้ผู้ผูกฉวยเอาสินค้าประเภทเดียวกัน แต่ไม่ได้มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุไว้มาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในราคาสูง ถือว่าเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมและเป็นการหลอกลวงผู้บริโภค

ประเทศต่าง ๆ ได้ออกมาตรการทางกฎหมายสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประเทศที่มีความโดดเด่นในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ สหภาพยุโรป มีกฎหมายเฉพาะในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดให้สินค้าทุกประเภทได้รับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษทั้งหมด กล่าวคือ เป็นการห้ามใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีได้มีแหล่งกำเนิดอย่างแท้จริงในทุกกรณี อันเป็นการช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตามที่ผู้บริโภคต้องการ ซึ่งมีมาตรฐานและปลอดภัย อีกทั้งผู้ประกอบการก็จะต้องแข่งขันกันอย่างยุติธรรม ไม่น่าเชื่อ

เสียงของผู้ประกอบการค้ารายอื่นไปแอบอ้างโดยทุจริต หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดต่อการแข่งขันทางการค้าโดยสุจริต (ธนพจน เอกโยคยะ, 2547) และมีนโยบายผลักดันให้ประเทศคู่เจรจาให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับพิเศษ ผ่านการจัดทำความตกลงการค้าเสรี เนื่องจากการจัดทำการค้าเสรีแบบทวิภาคีจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับกลุ่มตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (MERCOSUR) เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และเวียดนาม มีการกำหนดให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แบบทริปส์พลัส

เมื่อประเทศไทยอยู่ระหว่างรื้อฟื้นการจัดทำเขตการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า สหภาพยุโรปจะผลักดันนโยบายการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยใช้ความตกลงการค้าเสรีกับสิงคโปร์และเวียดนามที่ลงนามเมื่อเดือนตุลาคม 2561 และมีกฎหมาย 2562 ตามลำดับ เป็นต้นแบบในการเจรจากับไทย (กระทรวงการต่างประเทศ, กรมยุโรป, 2562) หากไทยยอมรับข้อเสนอสหภาพยุโรป เพื่อให้ความตกลงการค้าเสรีบรรลุผลสำเร็จอันเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ ไทยจะต้องแก้ไขกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ให้มีผลบังคับอย่างสอดคล้องกัน จึงได้ศึกษาจากบทบัญญัติความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรป-เวียดนาม หัวข้อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยกำหนดกรอบการศึกษา 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก การปรับลดขอบเขตการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เฉพาะสินค้าไวน์ สุรา สินค้าเกษตรและอาหาร ส่งผลต่อการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากไทยให้ความคุ้มครองแก่สินค้าผลิตผลทางการเกษตร รวมถึงตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรม และอุตสาหกรรม ประการที่สอง การยกระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นระดับพิเศษให้แก่สินค้าทุกประเภท (สินค้าเกษตรและอาหารทุกรายการ) ในขณะที่ไทยให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษแก่สินค้าเพียง 4 รายการ คือ ข้าว ไข่ ไวน์ และสุรา และประการสุดท้าย การนำวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ขัดต่อระบบการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย

2. ทบทวนวรรณกรรม

การบ่งระบุแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้าได้รับความคุ้มครองมาอย่างยาวนาน เพื่อการปกป้องการใช้เชิงพาณิชย์ในทางที่ผิด โดยการใช้ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ว่าด้วยการลงขายที่อยู่บนพื้นฐานการป้องกันการละเมิดจากการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม เพื่อให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการจากการหลอกลวงเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ให้ความคุ้มครองอย่างเครื่องหมายร่วม (collective mark) และเครื่องหมายรับรอง (certification mark) สำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์เครื่องหมายแหล่งกำเนิด (appellation of origin) ให้ความคุ้มครอง เพื่อป้องกันการเกี่ยวกับการกล่าวอ้างแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเท็จ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะกำหนดการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วยระบบกฎหมายที่แตกต่างกันดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันความสับสนหลงผิดของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์บางอย่าง หรือการถูกหลอกลวงเกี่ยวกับสินค้าที่ติดเครื่องหมายอันก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้บริโภคถึงแหล่งที่มา

การให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการความสับสนหลงผิดของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์บางอย่าง หรือการถูกหลอกลวงเกี่ยวกับสินค้าที่ติดเครื่องหมายอันก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้บริโภคถึงแหล่งที่มา ผู้ประกอบการหรือสถานที่ของสินค้า เพื่อเป็นการก่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ โดยมีแนวคิดการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค มุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหลัก กล่าวคือ การที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนในแหล่งที่มาหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ถือว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และอาจรวมถึงการส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยของผู้บริโภค สำหรับทฤษฎีการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม มุ่งเน้นความชอบธรรมในการแข่งขันทางการค้า กล่าวคือ ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องแข่งขันกันอย่างยุติธรรม ต้องไม่นำชื่อเสียงของผู้ประกอบการค้ารายอื่นไปแอบอ้างโดยทุจริต หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการ

ขัดต่อการแข่งขันทางการค้า โดยสุจริต หลักการนี้ ได้มีการพัฒนามาเป็นกฎหมายป้องกันการลวงขายสินค้า (passing off) เป็นที่มาของกฎหมายเครื่องหมายการค้าที่ปัจจุบันให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวเกี่ยวกับเจ้าของเครื่องหมายการค้าในการใช้เครื่องหมายการค้าของตน (ธนพจน เอกโยคยะ, 2547, หน้า 22-23)

ความตกลงทริปส์เป็นความตกลงที่ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกทุกประเทศ ถือเป็นพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม และจะต้องให้การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างน้อยตามมาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) อย่างไรก็ดี ประเทศสมาชิกอาจกำหนดกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามากกว่าที่ความตกลงทริปส์กำหนดก็ได้ ซึ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (geographical indication) เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ความตกลงทริปส์ โดยความตกลงทริปส์มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการบิดเบือนและอุปสรรคที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ ตลอดจนเป็นหลักประกันว่า จะมีมาตรการและวิธีดำเนินการของกระบวนการที่ใช้บังคับแก่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคแก่การค้าโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นหัวข้อสำคัญสำหรับสหภาพยุโรป โดยได้มีการนำนโยบายการขยายความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษให้แก่สินค้าเกษตรและอาหารผ่านความตกลงการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา

การจัดทำความตกลงการค้าเสรีมาจากแนวคิดของเขตการค้าเสรี คือ ประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด คือ จะผลิตสินค้าที่คิดว่า ตนได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantage) มากที่สุด แล้วนำสินค้าที่ผลิตได้นี้ ไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศตนไม่ถนัดหรือเสียเปรียบ โดยแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศอื่นที่ผลิตสินค้าแล้วได้เปรียบ ประเทศทั้งสองก็จะทำการค้าต่อกันได้โดยต่างฝ่ายต่างสมประโยชน์กัน (กรมศุลกากร, 2015) ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (theory of absolute advantage) ของ Adam Smith โดยเสนอวิธีว่า ด้วยการแบ่งงานกันทำ (division of labor) กล่าวว่า เศรษฐกิจจะอยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเมื่อทุกคนมีอิสระที่จะผลิตและค้าขายในทางที่ตนพอใจที่สุด โดยพิจารณาว่าด้วยแรงงานจำนวนเท่ากันประเทศหนึ่ง จะได้เปรียบโดยเด็ดขาด หากประเทศนั้น สามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่ง ในทางกลับกัน ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (theory of comparative advantage) เป็นทฤษฎีของ David Ricardo นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้อธิบายว่า ถึงแม้ประเทศหนึ่งจะอยู่ในฐานะเสียเปรียบอีกประเทศในการผลิตสินค้าทุกชนิด ประเทศทั้งสองก็ยังคงค้าขายต่อกันได้โดยต่างได้รับผลประโยชน์สูงสุด ถ้าแต่ละประเทศเลือกผลิตสินค้าที่เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่ตนอาจจะผลิตได้แล้ว สามารถได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดและแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งผลิตขึ้นนั้นกับอีกประเทศหนึ่ง (ทัชชัย (ฤกษ์สุต) ทองอุไร, 2560, หน้า 24-25)

ในปัจจุบันประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกได้ตระหนักถึงผลประโยชน์ของการเปิดเสรีทางการค้าในระดับกลุ่มประเทศ จึงยอมให้ประเทศสมาชิกทำเขตการค้าเสรีหรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติในด้านการเก็บภาษีศุลกากร (โดยสิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่ประเทศที่ทำเขตการค้าเสรีหรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจด้วยกัน แต่ไม่ได้ให้กับประเทศนอกกลุ่ม นับว่าขัดกับหลักขององค์การการค้าโลก) ได้ แต่ก็กังวลถึงผลกระทบที่จะทำให้มีการเบี่ยงเบนการค้าและการลงทุนจากประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ หรืออาจจะมีการกีดกันการค้าเพิ่มขึ้น จึงได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในการทำเขตการค้าเสรีหรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เพื่อป้องกันผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ โดยกำหนดให้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ (economic integration) เป็นข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment--MFN) ไว้ในรูปแบบของเขตการค้าเสรี หรือสหภาพศุลกากรใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในรูปแบบดังกล่าว เมื่อมีการจัดทำความตกลงอาจมีการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างประเทศที่เป็นภาคีองค์การการค้าโลกกับประเทศภาคีที่อยู่นอกกลุ่ม กล่าวคือ สิทธิพิเศษที่เกิดจากการรวมกลุ่ม จะไม่มีผลไปยังประเทศนอกกลุ่ม ทำให้เกิดการปฏิบัติที่ต่างกันระหว่างประเทศในกลุ่มกับประเทศนอกกลุ่ม

ความตกลงทางการค้าเสรีสหภาพยุโรปและเวียดนาม (European Union - Vietnam Free Trade Agreement--EVFTA)

เป็นความตกลงการค้าเสรีที่มีความพยายามอย่างสูง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมมากที่สุด ที่สหภาพยุโรปเคยเจรจากับประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากความสำคัญในเชิงกลยุทธ์ของทั้งสองฝ่ายที่จะผลักดันการค้าให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมการค้าการลงทุนที่ใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อเป็นศูนย์กลางของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่มีรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

สหภาพยุโรปและเวียดนามได้ลงนามในข้อตกลงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562 และรัฐสภาสหภาพยุโรปมีมติให้สัตยาบันรับรองข้อตกลงทั้ง 2 ฉบับ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 สำหรับเวียดนามจะได้รับการยอมรับในการประชุมชาติของเวียดนามในเดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ปัจจุบันความตกลงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยเฉพาะหัวข้อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นสิ่งที่มีที่สหภาพยุโรปให้ความสำคัญ ถือเป็นเป้าหมายในการเจรจาการค้าเสรีที่จะต้องมีในบทบัญญัติ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เช่น รายชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะได้รับความคุ้มครองในประเทศที่สาม การขยายความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับพิเศษไปยังผลิตภัณฑ์อื่นที่มีไขว้และสุรา มาตรการทางการบริหาร เป็นต้น (Le Thi Thu Ha, 2020, pp. 3-4) ทั้งนี้ เนื่องจากสนธิสัญญายุโรปสากล (Global Europe) มีแนวคิดกำหนดยุทธศาสตร์การเปลี่ยนบทบาทของสหภาพยุโรปต่อโลกมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายหลักการเจรจาเรื่องการติดฉลากของอาหาร คือ ระบบขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การบังคับใช้ทางบริหาร และการขยายความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยเฉพาะเจาะจงชื่อที่ขึ้นทะเบียน (list GIs) (Moir, 2020, pp. 6-7) ดังที่ปรากฏในความตกลงที่จัดทำกับออสเตรเลีย (ปี 2537) ความตกลงที่จัดทำกับชิลี (ปี 2545) สำหรับความตกลงการค้าเสรีในปัจจุบัน นโยบายการค้าของสหภาพยุโรปมีการนำกฎหมายภายในของสหภาพยุโรปมาบัญญัติ เพื่อให้มีการเจรจาคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับเดียวกันกับสหภาพยุโรป โดยอาศัยอำนาจการต่อรองที่สูงกว่า อันส่งผลให้เกิดความชอบธรรมในการเจรจาในเวทีพหุภาคีต่อไป (Moroni, 2019, p. 3)

สหภาพยุโรปเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนที่สำคัญของเวียดนามที่มีเสถียรภาพและความสมดุลในทางการค้า ซึ่งสหภาพยุโรปมีความพยายามอย่างสูงในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำเขตการค้าเสรีกับอาเซียน โดยเริ่มต้นความสัมพันธ์กับอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 และได้พัฒนาเป็นคู่เจรจาอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2520 แต่การเจรจาได้ถูกระงับไปเมื่อปี พ.ศ. 2552 ต่อมาสหภาพยุโรปได้ให้ความสนใจการเจรจากับประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นรายประเทศแทน ถือได้ว่า เป็นการเชื่อมต่อเพื่อนำไปสู่การจัดทำเขตการค้าเสรีในระดับภูมิภาคกับอาเซียน ในปัจจุบันสหภาพยุโรปได้สรุปการเจรจาเขตการค้าเสรีกับสิงคโปร์ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555 และอยู่ระหว่างการเจรจากับมาเลเซีย และไทย ทั้งนี้ ขอบเขตการเจรจาเดิมของไทยมีความครอบคลุมกว้างขวางในประเด็น เรื่องการเปิดตลาดสินค้า บริการ การลงทุน พิธีการศุลกากร และการอำนวยความสะดวกทางการค้า กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า มาตรการเยียวยาทางการค้า มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อุปสรรคเทคนิคทางการค้า ทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายการแข่งขัน การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐ ความโปร่งใส การพัฒนาที่ยั่งยืน (มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและแรงงาน) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2562) ในส่วนของความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นหัวข้อหนึ่งภายใต้ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาจะมีได้ปรากฏอยู่ในเรื่อง กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าแต่อย่างใด ซึ่งข้อเสนอเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่สหภาพยุโรปยังคงใช้เป็นข้อเรียกร้องในการเจรจา คือ เรื่องการขยายความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษให้แก่สินค้าทุกประเภท ระบบการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองในประเทศ มาตรการทางการบริหาร เป็นต้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ซึ่งได้จากการรวบรวมจากเอกสารวิชาการประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ตำราทางวิชาการ บทความวิชาการ รายงาน วิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ

ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีเอกสารหลักที่เกี่ยวข้องกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ความตกลงทางการค้าเสรีสหภาพยุโรปและเวียดนาม เฉพาะหัวข้อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสหภาพยุโรป เวียดนาม และไทย รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และนำข้อมูลมาค้นหาหลักการทางกฎหมาย แนวคิดทฤษฎีเป็นฐาน ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. ผลการวิจัย

ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement--FTA) ถือเป็นความตกลงระหว่างประเทศลักษณะหนึ่งที่เน้นในเรื่องการค้า ซึ่งในปัจจุบันได้ครอบคลุมเรื่องการลงทุนและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการจัดทำความตกลงไม่มีรูปแบบ กฎเกณฑ์กำหนดอย่างชัดเจนว่า จะต้องมียกเว้นอย่างไร ขึ้นอยู่กับประเทศคู่เจรจาจะเจรจาตกลงกัน อย่างไรก็ตาม ทุกความตกลงการค้าเสรีจะมีพื้นฐานเหมือนกัน ซึ่งถือเป็นกติการะหว่างประเทศที่องค์การการค้าโลกกำหนดขึ้น เพื่อปกป้องและป้องกันผลกระทบที่จะมีต่อประเทศอื่น ๆ ที่มีใช้สมาชิกของความตกลงนั้น คือ มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ไม่สร้างอุปสรรคทางการค้าเพิ่มต่อประเทศอื่นที่มีใช้สมาชิก มีความครอบคลุมการค้าระหว่างประเทศ

การค้าของโลกเป็นไปอย่างเสรีอยู่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันมีบทบัญญัติหลักพื้นฐานสำหรับเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่นำไปสู่การค้าเสรีและการแข่งขันที่เป็นธรรม คือ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) ซึ่งประกอบด้วยหลักที่สำคัญคือ หลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment--MFN) คือ การที่หากประเทศภาคีประเทศใดประเทศหนึ่งปฏิบัติต่อสินค้าของประเทศภาคีใดอีกประเทศหนึ่งอย่างไร จะต้องปฏิบัติต่อสินค้าชนิดเดียวกันของประเทศภาคีอื่นด้วย เพื่อให้ทุกประเทศภาคีได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและหลักปฏิบัติอย่างชาติ (National Treatment--NT) หมายถึง การปฏิบัติต่อสินค้าของประเทศภาคีอื่นเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติต่อสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศของตน คือ ปฏิบัติต่อสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ อย่างไร ก็จะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันกับสินค้านำเข้าที่เป็นชนิดเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศขององค์การการค้าโลกในมิติเรื่องความมั่นคงและเหตุผลทางสังคม (บัณฑิตหลิมสกุล, 2553, หน้า 353) อย่างไรก็ตาม ภายใต้หลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง ได้กำหนดข้อยกเว้นหลักการไว้คือ เรื่องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (economic integration) กำหนดว่า กรณีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในรูปแบบเขตการค้าเสรี หรือสหภาพศุลกากร (Custom Union) หรือการทำความตกลงชั่วคราว (interim agreement) ใด ๆ เมื่อมีการทำความตกลงหรือการที่กลุ่มอาจทำให้มีการปฏิบัติแตกต่างระหว่างประเทศ ทำให้สิทธิพิเศษที่เกิดจากการรวมกลุ่มไม่มีผลไปยังประเทศนอกกลุ่ม ดังนั้น ความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและเวียดนาม จึงเป็นการให้สิทธิพิเศษที่เป็นการปฏิบัติแตกต่างระหว่างประเทศอื่นเป็นข้อยกเว้นของหลักการไม่เลือกปฏิบัติที่ประเทศคู่ภาคีสามารถกระทำได้

จากการศึกษาบทบัญญัติความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและเวียดนาม หัวข้อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า หากประเทศไทยจะต้องยอมรับข้อเสนอของสหภาพยุโรป เพื่อบรรลุความสำเร็จในการจัดทำเขตการค้าเสรี มีปัญหาการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ดังนี้

4.1 ปัญหาการปรับลดขอบเขตการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงการค้าเสรีฯ กำหนดให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองเฉพาะสินค้า 4 ประเภท ได้แก่ ไวน์ สุรา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และอาหาร ความตกลงสิ่งที่จะขอรับความคุ้มครอง แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 กำหนดองค์ประกอบหรือคุณสมบัติครบตามเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1) ชื่อ หรือสัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ ชื่อของแหล่งภูมิศาสตร์คือ ชื่อของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นตำบล อำเภอ ที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนว่า สินค้ามาจากแหล่งภูมิศาสตร์ใด 2) ชื่อ หรือสัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดในข้อ 1) ซึ่งใช้

กับสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์ คือ ชื่อของท้องถิ่นหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอกท้องถิ่น จะต้องนำมาใช้กับสินค้าที่มาจากท้องถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น 3) สินค้าต้องมีคุณภาพ หรือชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ หรือความเชื่อมโยงระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพตามมาตรฐาน ชื่อเสียง เอกลักษณ์เฉพาะตัว และคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ลักษณะของดิน อุณหภูมิ และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอรับความคุ้มครอง ต้องเป็นสินค้าหรือสิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือโอนกันได้

ดังนั้น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นได้ทั้งผลผลิตทางการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหรืออุตสาหกรรม ซึ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยที่มีความครอบคลุมถึงสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรมอยู่นอกขอบเขตประเภทสินค้าไวน์ สุรา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหาร ที่จะได้รับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงการค้าเสรี

4.2 ปัญหาการยกระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นระดับพิเศษให้แก่สินค้าทุกประเภท (สินค้าเกษตรและอาหารทุกรายการ)

ความตกลงการค้าเสรีฯ กำหนดให้ประเทศคู่เจรจายกระดับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นระดับพิเศษ แก่สินค้าทุกประเภท (สินค้าเกษตรและอาหาร) แต่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะได้รับความคุ้มครองระดับพิเศษจะถูกกำหนดเป็นสินค้าเฉพาะอย่างภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 28 ประกอบกฎกระทรวง กำหนดรายชื่อประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547 กำหนดสินค้าเฉพาะอย่างแก่สินค้า 4 ประเภท ได้แก่ (1) ข้าว (2) ไหม (3) ไวน์ (4) สุรา เท่านั้น จึงต้องกำหนดให้สินค้าเกษตรและอาหารได้รับความคุ้มครองระดับพิเศษ

ทั้งนี้ เมื่อได้กำหนดสินค้าเฉพาะอย่างแล้ว การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่มีได้มีแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุในคำขอขึ้นทะเบียนถือเป็นการกระทำโดยมิชอบ แม้ว่าจะระบุแหล่งภูมิศาสตร์อันแท้จริงไว้ก็ตาม โดยลักษณะการแสดงให้เห็นถึงแหล่งภูมิศาสตร์อันแท้จริงของสินค้า ให้รวมถึงการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นในทำนองเดียวกัน ประกอบกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ใช้กับสินค้า ความคุ้มครองระดับพิเศษนี้ มุ่งให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งห้ามผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง แม้ว่าระบุแหล่งที่มาอย่างแท้จริงก็ตาม ทำให้ต้องพิจารณาว่า กรณีที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ประเภทสินค้าเกษตรและอาหาร เดิมได้รับความคุ้มครองระดับทั่วไป แต่ต่อมาได้รับความคุ้มครองเป็นระดับพิเศษ ทำให้ผู้ใช้หรือผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีการระบุข้อความโดยไม่ทำให้ผู้บริโภคสับสน หลงผิดในแหล่งกำเนิด การกระทำดังกล่าวไม่ถือเป็นความผิดสำหรับสินค้าทั่วไป แต่เมื่อสินค้าทั่วไปกลายเป็นระดับพิเศษ ย่อมทำให้การกระทำดังกล่าวเป็น การกระทำโดยมิชอบ เนื่องจากความคุ้มครองระดับพิเศษเป็นการห้ามใช้ หากมิได้มีมาจากแหล่งภูมิศาสตร์อย่างแท้จริงในทุกกรณี

4.3 การนำวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงการค้าเสรีกำหนดให้นำวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (list of GI) โดยทันที ซึ่งรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนความคุ้มครองระหว่างกัน จะต้องได้รับความคุ้มครองจากระบบการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศแหล่งกำเนิดก่อน จึงจะสามารถกำหนดรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนความคุ้มครองระหว่างกันได้ ซึ่งประเทศไทยกำหนดเกี่ยวกับระบบการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 9 กำหนดวิธีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้ง คำคัดค้านการขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์และการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 โดยวิธีการขอขึ้นทะเบียนให้ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ดำเนินการยื่นแบบคำขอวิธีที่กำหนด การนำวิธีการแลกเปลี่ยนจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยทั่วไปที่กำหนดไว้

ในอันเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่ต้องดำเนินการตรวจสอบหลายประการ ได้แก่ 1) เอกสารประกอบคำขอเป็นภาษาต่างประเทศจะต้องจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย 2) การประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คัดค้านก่อนที่จะดำเนินการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 3) การตรวจสอบเกี่ยวกับระบบการควบคุม การตรวจสอบรับรองเกี่ยวกับระบบการควบคุมการผลิต

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเห็นว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรป-เวียดนาม กำหนดให้ความคุ้มครอง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษแก่สินค้าไวน์ สุรา สินค้าเกษตรและอาหาร โดยให้ประเทศคู่ภาคีมีรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับวิธีแลกละเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะได้รับความคุ้มครองระหว่างกันโดยอัตโนมัติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ประกอบกฎกระทรวง กำหนดรายชื่อประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้ง คำคัดค้าน การขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไข หรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 แม้ว่าความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้ากำหนดเป็นหลักการมาตรฐานขั้นต่ำที่ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกมีอิสระในการดำเนินการออกกฎหมายบังคับคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อันเป็นอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศตามหลักดินแดนของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของแหล่งภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ สภาพเศรษฐกิจ โดยประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้เทียบเท่ากับมาตรฐานขั้นต่ำหรือสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักมาตรฐานขั้นต่ำที่ความตกลงทริปส์กำหนด ในขณะที่การจัดทำความตกลงการค้าเสรีเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศระหว่างรัฐบาลสองประเทศขึ้นไป และไม่มีรูปแบบที่แน่นอน เนื่องจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีมีความเกี่ยวข้องกับทั้งมูลค่าการค้าการส่งออก ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และอื่น ๆ หากประเทศไทยยอมรับข้อเสนอของสหภาพยุโรป เพื่อบรรลุประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ต้องมีการอนุมัติกฎหมายให้สอดคล้องรองรับกับความตกลงการค้าเสรีให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายได้อย่างแท้จริง โดยต้องไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

5.1 การปรับลดขอบเขตการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองเฉพาะสินค้า 4 ประเภท ได้แก่ ไวน์ สุรา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และอาหาร

เมื่อศึกษาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ตามมาตรา 22.1 สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หมายถึง สิ่งบ่งชี้ที่ได้บ่งระบุว่า สินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในดินแดนของประเทศสมาชิกในภูมิภาคหรือท้องถิ่นในดินแดนซึ่งมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือลักษณะอื่นใดของสินค้า ที่ได้มีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญกับแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้า เห็นได้ว่า มีเพียงความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์จะต้องมีคุณภาพ ชื่อเสียง เชื่อมโยงกับแหล่งกำเนิดภูมิศาสตร์ มิได้กำหนดขอบเขตประเภทสินค้าไว้เป็นการเฉพาะ ดังเช่นที่ประเทศไทยและประเทศเวียดนามได้ให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ในขณะที่กฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยคุณภาพของผลิตภัณฑ์การเกษตรและอาหารภายใต้ REGULATION (EU) No 1151/2012 มาตรา 2.1 ให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แก่ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหาร อันเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคของมนุษย์ เห็นได้ว่า การกำหนดขอบเขตประเภทสินค้าเป็นการกำหนดประเภทสินค้าตามแนวทางกฎหมายของสหภาพยุโรป จึงไม่สอดคล้องกับนิยามความหมายความตกลงทริปส์ดังกล่าว

การปรับลดขอบเขตประเภทสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทำให้ประเภทสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรม ของไทยเสียโอกาสที่จะได้รับความคุ้มครองจากสหภาพยุโรปภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ยกตัวอย่างเช่น ผ้าไหมแพรวากาฬสินธุ์ ผ้าหมักโคลน

เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ศิลาดลเชียงใหม่ มุกภูเก็ต นิลเมืองกาญจน์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดการความตกลงการค้าเสรีเป็นการเจรจาพิจารณาร่วมกันระหว่างประเทศคู่เจรจา โดยสหภาพยุโรป ให้ความสำคัญคุ้มครองสินค้าประเภทหัตถกรรมภายใต้ความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป-โคลัมเบีย-เปรู (EU-Andean Agreement, 2021) ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของโคลัมเบีย (Guacamayas Handicrafts) และเครื่องเซรามิกของเปรู (Chulucanas Pottery) ซึ่งมีใช้สินค้าเกษตรและอาหารตามกฎหมายภายในของสหภาพยุโรป

จึงเห็นควรนำทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ และทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่มาจากแนวคิดการค้าระหว่างประเทศว่า เมื่อประเทศต่าง ๆ ผลิตสินค้าที่ตนมีต้นทุนในการผลิตต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น แล้วนำสินค้าเหล่านั้นมาค้าขายแลกเปลี่ยนกัน โดยไทยนำสินค้าที่มีชื่อเสียงต้นทุนการผลิตต่ำหรือที่สามารถผลิตได้มากของประเทศที่ผลิตได้นี้ไปแลกเปลี่ยนทำการค้ากับสินค้าของสหภาพยุโรป โดยสินค้าที่มีชื่อเสียงกับสหภาพยุโรปที่ผลิตสินค้าแล้วได้เปรียบมาทำการค้ากับไทย หรือไทยจะได้เปรียบจากการลงทุนของสหภาพยุโรป ในขณะที่สหภาพยุโรปจะสามารถนำเข้าสินค้าเกษตรของไทยได้มากขึ้นในอัตราภาษีที่ต่ำลง ถือได้ว่าเป็นประโยชน์โดยเปรียบเทียบระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบสหภาพยุโรปเนื่องจากสหภาพยุโรปมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า แต่เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจการค้ายังคงค้าขายต่อกันโดยต่างได้รับผลประโยชน์ โดยที่สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยจะมีโอกาสได้รับความคุ้มครองจากสหภาพยุโรป มีการส่งออกเข้าสู่ตลาดสหภาพยุโรปได้มากยิ่งขึ้น อันเป็นการมุ่งเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้ทั้งแก่ผู้ประกอบการและประเทศ

5.2 การยกระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นระดับพิเศษให้แก่สินค้าทุกประเภท (สินค้าเกษตรและอาหารทุกรายการ)

จากการศึกษาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า มาตรา 23 ให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษ แก่สินค้าไวน์ และสุรา เพื่อมิให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกเกิดภาระทางกฎหมาย และกำหนดตามความเหมาะสมของสภาพเศรษฐกิจ โดยห้ามมิให้มีการใช้ที่มีได้มีแหล่งกำเนิดตามที่ระบุไว้ หรือแม้แต่มิแหล่งกำเนิดที่แท้จริงโดยระบุไว้ หรือมีการใช้ในคำแปล หรือมีสิ่งแสดงประกอบข้อความต่าง ๆ เช่น ชนิด (kind) ประเภท (type) แบบ (style) หรืออย่าง (imitation) สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญคุ้มครองระดับพิเศษแก่สินค้าข้าวและไหม เนื่องจากเป็นสินค้าเศรษฐกิจและเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของประเทศ เพื่อปกป้องสิทธิของสินค้า เมื่อสินค้าเกษตรและอาหารประเภทอื่นที่นอกเหนือจากข้าวและไหม จะต้องได้รับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษ ย่อมทำให้ประเภทสินค้าเฉพาะอย่างที่กำหนดในกฎกระทรวง ไม่สามารถรองรับต่อการให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้แก่สินค้าเกษตรและอาหารทุกประเภทได้ในขณะที่กฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยคุณภาพของผลิตภัณฑ์การเกษตรและอาหารภายใต้ REGULATION (EU) No 1151/2012 ตามมาตรา 13 ให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้าเกษตรและอาหารในระดับพิเศษ เห็นว่า เป็นการผลักดันนโยบายขยายความคุ้มครองสินค้าเกษตรและอาหารให้เหมือนกับกฎหมายสหภาพยุโรป เป็นการเพิ่มภาระทางกฎหมายให้แก่ประเทศคู่ภาคีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ประเภทสินค้าเกษตรและอาหารที่มีใช้สินค้าข้าวและไหม ที่เดิมได้รับความคุ้มครองระดับทั่วไป แต่ต่อมาได้รับความคุ้มครองเป็นระดับพิเศษ ทำให้ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีการระบุข้อความโดยไม่ประการที่ไม่ก่อให้เกิดผู้บริโภคสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิด ซึ่งการกระทำดังกล่าว ไม่ถือเป็นความผิดสำหรับสินค้าทั่วไป แต่เมื่อสินค้าทั่วไปกลายเป็นระดับพิเศษ ย่อมทำให้การกระทำดังกล่าว เป็นการกระทำโดยมิชอบโดยผลของกฎหมายที่มีการยกระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากความคุ้มครองระดับพิเศษเป็นการห้ามใช้ในทุกรณี ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับที่สูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า แต่มิได้เป็นกรณีการขัดหรือไม่สอดคล้องแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค การยกระดับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นระดับพิเศษให้แก่สินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นการห้ามมิให้มีการใช้สินค้าที่ไม่มีถิ่นกำเนิดอย่างแท้จริง จะทำให้ผู้บริโภคไม่สับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดสินค้า ได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างถูกต้อง สินค้ามีความปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนดและมั่นใจได้ว่าสินค้ามาจากแหล่งกำเนิดของสินค้าจากผู้ประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างแท้จริงเท่านั้น อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการแข่งขันทางการค้าที่มุ่งหมายให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการ เห็นว่าก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ เนื่องจากความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษมีกำหนดการห้ามใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในทุกกรณี ที่เป็นการใช้ในลักษณะเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เพื่อคุ้มครองผู้มีส่วนได้เสียในฐานะผู้ประกอบการ ปกป้องมิให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการ การผลิต อันเป็นการทำลายชื่อเสียงของผู้ประกอบการจากการที่มีผู้ประกอบการรายอื่นจำหน่ายสินค้าที่มีได้มาจากแหล่งกำเนิดอย่างแท้จริง และยังเป็นการช่วยลดภาระพิสูจน์ของผู้ประกอบการหากมีสินค้าที่มีได้มาจากแหล่งกำเนิดที่แท้จริงเข้าสู่ตลาด

5.3 การนำวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงการค้าเสรีกำหนดให้ประเทศคู่เจรจามีระบบการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนความคุ้มครองระหว่างกันจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ประเทศแหล่งกำเนิด ซึ่งประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 9 ประกอบกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้ง คำคัดค้าน การขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์และการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 กำหนดวิธีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อขอรับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เห็นว่ามีความสอดคล้องกับความตกลงการค้าเสรี ทำให้ประเทศไทยสามารถกำหนดรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับวิธีแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ ทั้งนี้ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศที่จะขอรับความคุ้มครองในประเทศไทยได้นั้น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะต้องได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิดเป็นไปตามมาตรา 24 วรรค 9 ของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ที่กำหนดว่าประเทศสมาชิกไม่มีพันธกรณี ซึ่งยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิด

การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสหภาพยุโรปตามระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012 ว่าด้วยคุณภาพของผลิตภัณฑ์การเกษตรและอาหาร กำหนดวิธีการดำเนินการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการที่เป็นการเตรียมการก่อนขึ้นทะเบียน และการขึ้นทะเบียน โดยการขึ้นทะเบียนจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการร้องขอขึ้นทะเบียน รายละเอียดความเชื่อมโยงของผลิตภัณฑ์ตามประเภทสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะขอรับความคุ้มครองเช่นเดียวกันกับประเทศไทย

วิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นรูปแบบเฉพาะของสหภาพยุโรปที่กำหนดให้ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะขอรับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรี โดยเมื่อเวียดนามมีการเจรจาเขตการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปได้แก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภายใต้มาตรา 120 และ 120a แห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา ค.ศ. 2005 กำหนดให้คำขอจดทะเบียนที่ยื่นภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศเวียดนามเป็นภาคี เรียกว่า คำขอระหว่างประเทศ โดยให้การยอมรับและคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศเวียดนามเป็นเจ้าภาพ ซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาถือเป็นข้อเสนอระหว่างประเทศ และการเผยแพร่ข้อเสนอระหว่างประเทศรับฟังความคิดเห็นการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อเสนอระหว่างประเทศให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องผ่านทางหน่วยงานของรัฐ

สำหรับประเทศไทยการได้มาซึ่งความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียน

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ บุคคล หรือกลุ่มผู้บริโภค โดยจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่ความตกลงการค้าเสรีเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติเรื่อง ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

การนำวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างกันโดย ทันที ถือเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ จึงไม่เป็นไปตามกระบวนการขึ้นตอนที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทำให้ประเทศไทยมีภาระ ทางกฎหมายเพิ่มขึ้นที่จะต้องกำหนดวิธีให้สอดคล้องรองรับวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้รายการ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้รับความคุ้มครองด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนดังกล่าว ทั้งนี้ วิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ กำหนดเฉพาะในความตกลงการค้าเสรีมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมที่จะต้องปฏิบัติกับประเทศอื่นที่จะขอรับ ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย อีกทั้งวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อาจเป็นการละเมิด สิทธิของประเทศไทยในการที่จะปฏิเสธการให้ความคุ้มครองรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสหภาพยุโรป

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยหากมีการตกลงเขตการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป โดยเปรียบเทียบจากความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรป-เวียดนาม มีข้อเสนอแนะสำหรับอนุวัติกฎหมายเพื่อให้ สอดคล้องรองรับการจัดทำเขตการค้าเสรีสหภาพยุโรปในอนาคต ดังนี้

6.1 เห็นควรปรับปรุงกฎกระทรวง กำหนดรายชื่อประเภทสินค้าและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547 โดยการกำหนดเพิ่มประเภทสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้สอดคล้องรองรับ กับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระดับพิเศษแก่สินค้าประเภทสินค้าเกษตรและอาหาร

6.2 เห็นควรเพิ่มบทบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ผู้ใช้หรือผู้ประกอบการที่มีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ประเภทสินค้า เกษตรและอาหารที่ได้รับความคุ้มครองระดับทั่วไปที่มีการใช้อยู่ก่อนความตกลงการค้าเสรีมีผลบังคับใช้ให้ได้รับความคุ้มครอง ระดับพิเศษ เป็นการกระทำที่ไม่ถือเป็นความผิดภายใต้มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อันเป็นบทบัญญัติยกเว้นการกระทำความผิดให้แก่ผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีใช้อยู่ก่อนความตกลงการค้าเสรีมีผลบังคับใช้ โดยสุจริต

6.3 เห็นควรเพิ่มบทบัญญัติคำขอขึ้นทะเบียนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศ สำหรับเป็นกระบวนการ รองรับกับวิธีการแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครอง โดยจะต้องมีการตรวจสอบรายการสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ การให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำคัดค้านก่อนการประกาศขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

6.4 เห็นควรมอบหมายกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานรัฐมีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ รายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองจากฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสหภาพยุโรป และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคัดค้านก่อนประกาศขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส

6.5 เห็นควรเสนอให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ครอบคลุมถึงสินค้าหัตถกรรมและอุตสาหกรรมที่เข้าเงื่อนไข จะได้รับความคุ้มครองตามความตกลงทริปส์

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2562). *FTA ไทย-สหภาพยุโรป*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565, จาก <https://dtn.go.th/th/negotiation/5cff75751ac9ee073b7bf051?cate=5cff753c1ac9ee073b7bd2c0>
- กรมศุลกากร. (2015). *เขตการค้าเสรี (FTA และ WTO)*. ค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.customs.go.th/content_with_menu1
- กระทรวงการต่างประเทศ, กรมยุโรป. (2562). *ไทย-สหภาพยุโรป/FTA: ความหวังสดใส ท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565, จาก <https://europetouch.mfa.go.th/th/content/111150>
- ทัชชสมัย (ฤกษ์สุต) ทองอุไร. (2560). *กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ: GATT และ WTO: บททั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ธนพจน เอกโยคยะ. (2547). *กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: พีซีซีทอยส์.
- บัณฑิต หลิมสกุล. (2553). *องค์การการค้าโลก (WTO) ในบริบทของเศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- EU-Andean Agreement. (2021). European commission. Retrieved March 5, 2020, from <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/andean-community>
- Le Thi Thu Ha. *Protection of Geographical Indication in EVFTA*. Retrieved April 4, 2020, from <https://www.henricapitant-cambodia.org/wp-content/uploads/2017/12/4.6.-Thi-Thu-Ha-Le-Protection-of-Geographical-Indications-in-EVFTA-narrative.pdf>
- Moir, Hazel V. J. (2020). *Understanding EU trade policy on geographical indications*. Retrieved September 1, 2020, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3299714
- Moroni, A. (2019). *New Generation of Free Trade Agreement: Towards 'International' European Geographical Indications*. Retrieved October 10, 2019, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2861481